

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії ЄРМАКОВ Іван, 1977 року народження, громадянин України,

освіта вища: закінчив у 2011 році Донецький державний університет управління за спеціальністю «Адміністративний менеджмент»,

аспірант Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця,

виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Туризм» за спеціальністю 242 «Туризм».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 64.055.078, утворена наказом Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця від «25» червня 2026 року № 230, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Марини САЛУН, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Рецензентів –

Олексія КЛОКА, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця;

Наталії КОЗУБОВОЇ, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Офіційних опонентів –

Наталії ВАЛІНКЕВИЧ, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри економіки, підприємництва та туризму, Поліський національний університет;

Людмили БОНДАРЕНКО, доктора економічних наук, професора, професора кафедри туризму та економіки підприємства, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,

на засіданні «31» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 24 Сфера обслуговування Івану ЄРМАКОВУ на підставі публічного захисту дисертації «Забезпечення економічної безпеки туристичної галузі в умовах глобальних зрушень» за спеціальністю 242 Туризм.

Дисертацію виконано у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник – Олена СУЩЕНКО, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, присвячених узагальненню теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки туристичної галузі в умовах глобальних зрушень. У дисертації досліджено теоретичні засади забезпечення економічної безпеки туристичної галузі в умовах глобальних зрушень, уточнено категоріальний апарат та обґрунтовано сутність економічної безпеки туристичної галузі як динамічної системної спроможності зберігати життєздатність, стійкість та адаптивність до змін. Виокремлено й систематизовано основні теоретичні підходи до дослідження економічної безпеки туристичної галузі та визначено особливості її забезпечення під впливом багатовекторних глобальних трансформацій. Проведено аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку туристичної галузі України в контексті економічної безпеки, визначено ключові загрози і ризики, досліджено регіональну диференціацію туристичної активності та узагальнено міжнародний досвід і європейські практики забезпечення економічної безпеки туристичної галузі. Обґрунтовано систему показників та проведено інтегральне оцінювання вразливості туристичної галузі для вибраних регіонів України. Розроблено методичний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки туристичної галузі на основі поєднання індикаторного, порогового та сигнально-інтерпретаційного принципів. Запропоновано сигнальну модель оцінювання та алгоритм інтерпретації рівня економічної безпеки туристичної галузі, а також механізм використання результатів сигнального оцінювання на державному, регіональному рівнях та рівні суб'єктів туристичного бізнесу.

Уточнено теоретико-методичні засади визначення та оцінювання ризиків туристичної діяльності та розроблено їх багатокритеріальну класифікацію. Обґрунтовано використання категорії резилієнтності як однієї з ключових функціональних характеристик економічної безпеки туристичної галузі. Розроблено стратегічні напрями забезпечення економічної безпеки туристичної галузі України, що поєднують адаптацію до наслідків глобальних зрушень, цифровізацію, сценарне планування, сигнальний моніторинг та багаторівневу систему управлінського реагування, що має істотне значення для розвитку туристичної галузі та підвищення її довгострокової стійкості в умовах глобальних трансформацій.

Здобувач має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 наукові публікації відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами):

1. Сущенко О. А., Ахмедова О. О., Єрмаков І. О. Вплив репутації на безпеку підприємств ресторанного господарства. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. Вип. 10 (43). С. 88–98.

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10\(43\).88-98](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).88-98)

URL: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/10\(43\)/10.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/10(43)/10.pdf)

2. Ахмедова О. О., Єрмаков І. О. Особливості формування державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі та готельно-ресторанного бізнесу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 9 (322). С. 100-111.

DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-9-322-100-110>

URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/322/pdf/100-110.pdf>

3. Єрмаков І. О. Роль і місце соціосинергетики в забезпеченні економічної безпеки туристичної галузі. *Індустрія туризму та гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2025. № 13. С. 17–21.

DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-13-3>

URL: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/2018/1899>

4. Єрмаков І. О. Забезпечення економічної безпеки туристичної галузі: роль та функції держави. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 2025. Вип. 14 (47). С. 179–183.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент Наталія Василівна ВАЛІНКЕВИЧ, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 туристичну галузь обґрунтовано як складний міжсекторальний соціально-економічний комплекс (с.30-41). Водночас межі цього комплексу окреслено переважно на концептуальному рівні. Більш чітке визначення критеріїв включення суміжних видів діяльності до туристичної галузі дозволило б уникнути подвійного обліку показників під час практичного оцінювання економічної безпеки.

2. Під час формування інтегрального індексу вразливості туристичної галузі автор розмежовує показники на стимулятори та дестимулятори (с. 93-97). Однак у роботі потребує додаткового пояснення питання вагомості окремих індикаторів.

3. У підрозділі 3.1 обґрунтовано систему випереджувальних індикаторів та сигнальні рівні економічної безпеки (с. 117-144). Водночас у дисертації не повною мірою розкрито періодичність оновлення даних і часовий горизонт, протягом якого індикатор може вважатися випереджувальним.

4. У підрозділі 3.3 цифровізацію визначено одним зі стратегічних інструментів підвищення стійкості туристичної галузі (с.175-178). Разом із тим цифрові рішення здатні одночасно створювати нові загрози, пов'язані з концентрацією ринку на глобальних платформах, залежністю від алгоритмів, захистом персональних даних і нерівним доступом малих підприємств до технологій. На нашу думку, стратегічні рекомендації варто було б доповнити окремим блоком заходів із мінімізації платформних та кіберекономічних ризиків.

5. Запропонована багаторівнева система реагування охоплює державний, регіональний рівні та рівень суб'єктів туристичного бізнесу (с.181-185). Водночас роль територіальних громад і організацій управління туристичними DESTINACIAMI представлена менш виразно. З огляду на децентралізацію та

територіальну природу туристичного продукту конкретизація їх повноваження, джерела інформації та відповідальність у механізмі сигнального реагування була б доречною.

Офіційний опонент Людмила Анатоліївна БОНДАРЕНКО, доктор економічних наук, професор, професор кафедри туризму та економіки підприємства Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.3 (с. 55-67) автором систематизовано основні типи глобальних зрушень, що впливають на економічну безпеку туристичної галузі. Разом із тим недостатньо розкрито механізм взаємного впливу окремих груп глобальних зрушень між собою. Зокрема, доцільним було б більш детально показати, яким чином цифрові трансформації, геополітичні процеси та інституційні зміни формують комплексні ризики для туристичної галузі, а також чи змінюється характер цих взаємозв'язків залежно від стадії розвитку туристичного ринку.

2. У підрозділі 2.1 (с. 71-99) автором проведено аналіз сучасного стану туристичної галузі України та запропоновано використовувати туристичний збір і податкові надходження як ключові індикатори її розвитку. Такий підхід є достатньо аргументованим, однак доцільно було б доповнити систему оцінювання показниками туристичних потоків, рівня завантаженості засобів розміщення, інвестиційної активності та рівня цифровізації туристичних підприємств, що дозволило б більш комплексно охарактеризувати стан економічної безпеки галузі.

3. У підрозділі 3.1 (с. 116-144) запропоновано методичний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки туристичної галузі на основі системи випереджувальних індикаторів. Водночас у роботі недостатньо обґрунтовано принципи визначення порогових (сигнальних) значень окремих індикаторів та їх чутливість до змін зовнішнього середовища. Доцільно було б більш детально висвітлити методику встановлення цих меж або провести їх порівняння з міжнародними підходами до оцінювання безпеки туристичної сфери.

4. У підрозділі 3.2 (с. 145-169) автором розроблено багатокритеріальну класифікацію ризиків туристичної діяльності за вісімнадцятьма ознаками, що є вагомим науковим результатом. Проте робота виграла б від подальшої деталізації практичного використання запропонованої класифікації шляхом

побудови матриці пріоритетності ризиків або їх ранжування за рівнем імовірності виникнення та масштабом можливих економічних наслідків.

5. У підрозділі 3.3 (с. 170-185) обґрунтовано стратегічні напрями забезпечення економічної безпеки туристичної галузі України в умовах глобальних зрушень. Разом із тим окремі положення щодо впровадження запропонованих стратегічних заходів потребують більшої конкретизації. Зокрема, доцільно було б визначити систему ключових показників оцінювання ефективності реалізації запропонованих стратегій, строки їх досягнення та відповідальних суб'єктів реалізації на державному й регіональному рівнях.

Рецензент Олексій Петрович КЛОК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У роботі запропоновано розгорнуту класифікацію ризиків туристичної діяльності за вісімнадцятьма класифікаційними ознаками, що суттєво розширює існуючі підходи до їх систематизації (с. 94-107). Водночас така деталізація ускладнює практичне використання запропонованої класифікації суб'єктами туристичної діяльності. Чи не вважає автор, що додатково було б доцільно визначити пріоритетність окремих груп ризиків або запропонувати механізм їх ранжування залежно від рівня впливу на економічну безпеку туристичної галузі?

2. Автор обґрунтовує використання сигнальної моделі оцінювання економічної безпеки туристичної галузі як інструменту підтримки управлінських рішень (с. 137-146). Разом із тим у роботі недостатньо висвітлено питання практичної верифікації запропонованої моделі на різних типах туристичних регіонів або дестинацій України. Проведення такого порівняльного апробування дозволило б більш переконливо підтвердити універсальність запропонованого методичного підходу.

3. Значну увагу приділено цифровізації як одному зі стратегічних напрямів забезпечення економічної безпеки туристичної галузі (с. 160-168). Водночас у дисертації недостатньо деталізовано потенційні ризики самої цифрової трансформації, зокрема кіберризики, залежність від цифрових платформ, ризики використання штучного інтелекту та великих масивів даних, які останніми роками набувають дедалі більшого значення для туристичної індустрії.

4. Позитивно оцінюючи авторське трактування резилієнтності туристичної галузі як функціональної характеристики її економічної безпеки, варто зазначити, що робота майже не містить кількісних критеріїв оцінювання рівня резилієнтності (с. 147-149).

5. Під час аналізу європейського досвіду автор обґрунтовано акцентує увагу на просторовій концентрації туристичних потоків та необхідності врахування регіональних особливостей забезпечення економічної безпеки (с. 71-88). Разом із тим доцільним було б запропонувати окремий методичний підхід до оцінювання економічної безпеки туристичних дестинацій саме на регіональному рівні України, що дозволило б більшою мірою врахувати специфіку територіального розвитку туристичної галузі.

Рецензент Наталія Вікторівна КОЗУБОВА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор аналізує функціонування туристичної галузі та її суб'єктів (с. 71-93), але не обґрунтовує взаємозв'язок економічної безпеки туристичної галузі з розвитком малого та середнього підприємництва у сфері туризму, але саме такі суб'єкти найбільш чутливі до глобальних кризових процесів.

2. Під час аналізу міжнародного досвіду (с. 100-111) доцільно було б більш детально розкрити можливості адаптації європейських моделей управління економічною безпекою до умов післявоєнного відновлення України.

3. Заслуговує на увагу можливість розширення рекомендацій щодо використання запропонованого методичного підходу органами місцевого самоврядування під час формування регіональних програм розвитку туризму (с. 170-185).

4. У дисертації запропоновано стратегічні напрями забезпечення економічної безпеки туристичної галузі (с. 170-185), однак недостатньо уваги приділено питанням моніторингу ефективності їх реалізації. Предметом подальших досліджень може стати система критеріїв або ключових показників результативності (KPI), яка б дозволила оцінювати ефективність впровадження запропонованих стратегічних заходів у середньо- та довгостроковій перспективі.

5. Автором сформовано методичний підхід до оцінювання економічної безпеки туристичної галузі (с. 123-146), однак у роботі майже не

розглянуто питання чутливості запропонованої моделі до зміни вхідних показників. Проведення аналізу чутливості або сценарного тестування дало б змогу оцінити стійкість отриманих результатів за різних варіантів розвитку зовнішнього середовища та підвищило б практичну надійність запропонованого методичного інструментарію.

Голова спеціалізованої вченої ради Марина Миколаївна САЛУН, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 64.055.078 присуджує Івану ЄРМАКОВУ ступінь доктора філософії у галузі знань 24 Сфера обслуговування за спеціальністю 242 Туризм.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Марина САЛУН

(власне ім'я та прізвище)